

Брисел, 24.7.2020
КОМ (2020) 608 последна верзија

**ИНФОРМАЦИЈА ОД КОМИСИЈАТА ДО ЕВРОПСКИОТ
ПАРЛАМЕНТ, СОВЕТОТ, ЕКОНОМСКО-СОЦИЈАЛНИОТ КОМИТЕТ
И КОМИТЕТОТ НА РЕГИОНИ**

**Акциски план на ЕУ за незаконска трговија со огнено оружје за периодот
2020 – 2025 година**

Акциски план за незаконска трговија со огнено оружје за периодот 2020-2025

Содржина

1.	ВОВЕД	2
2.	ПРОБЛЕМ.....	3
3.	ИНИЦИЈАТИВИ НА ЕУ	7
4.	НОВИОТ АКЦИСКИ ПЛАН НА ЕУ ЗА ПЕРИОДОТ 2020-2025.....	9
4.1.	Утврдување индикатори и известување.....	9
4.2.	Општи приоритети	10
4.2.1.	Приоритет 1: Заштита на законскиот пазар и ограничување на пренасочувањето	10
4.2.2.	Приоритет 2: Изработка на подобар разузнавачки преглед.....	11
4.2.3.	Приоритет 3: Зголемување на притисокот на криминалните пазари.....	12
4.2.4.	Приоритет 4: Зајакнување на меѓународната соработка	13
5.	КОНКРЕТНИ АКТИВНОСТИ ЗА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА И НЕЈЗИНАТА СОРАБОТКА СО ЕУ	14
5.1.	Прилагодување на активностите на регионот	14
5.2.	Модернизација на управувањето за обезбедување ефикасно спроведување	15
5.2.1.	Обезбедување финансиски средства за справување со предизвиците	15
5.2.2.	Сеопфатно управување за спроведување на активностите во Југоисточна Европа	16
6.	ЗАКЛУЧОЦИ.....	17

1. ВОВЕД

На почетокот на јули 2020 година, Европол, Франција и Холандија ги објавија резултатите од големата прекугранична заедничка истрага на голема криминална мрежа, која резултираше со заплена на десетици парчиња автоматско огнено оружје во Холандија. За време на немирите во Дижон (Франција) на крајот на јуни, млади луѓе гордо се снимаа со јуришно оружје и пиштоли. Во исто време, во текот на полициска акција во Шпанија е разбиена голема мрежа на незаконска трговија со оружје, при што се заплени 730 парчиња оружје, а се уапсени 21 лице низ целата земја. Ова се примери кои покажуваат дека незаконското огнено оружје претставува реална закана. Екстремно десничарските активисти сè почесто се во центарот на вниманието заради залихите на огнено оружје. Ова укажува дека огненото оружје ја зголемува опасноста од сериозен и организиран криминал, како и од тероризам. Се проценува дека во 2017 година цивилните лица поседувале 35 милиони парчиња незаконско огнено оружје во ЕУ (56% од проценетиот вкупен број парчиња огнено оружје).¹ Според тие процени, во дванаесет земји членки на ЕУ има повеќе незаконско отколку законско огнено оружје.²

ЕУ, како област без внатрешни граници, игра активна улога во справувањето со оваа закана. Воведе значително построги одредби во законодавството во областа на огненото оружје за да се избегне тоа да падне во погрешни раце.³ Криминалните организации кои се активни во ЕУ најчесто доаѓаат до огнено оружје преку незаконска конверзија на несмртоносно оружје и незаконска трговија: или преку незаконско пренесување помеѓу земјите членки на ЕУ или пак преку криумчарење од земји надвор од Европската Унија (претежно од Југоисточна Европа).⁴ Во текот на последните неколку години, ЕУ го поддржува развојот на силна координација во спроведувањето на законот во оваа област.

Низа предизвици и понатаму остануваат отворени, а за справување со нив потребни се нови активности, како што беше утврдено во Евалуацијата на Комисијата на Акцискиот план за незаконската трговија со оружје помеѓу ЕУ и регионот на Југоисточна Европа за периодот 2015-2019 година.⁵ Европската Унија, како и нејзините партнери, особено од Југоисточна Европа, мораат да одговорат на овие предизвици и да ја прогласат незаконската трговија со огнено оружје за меѓусекторски безбедносен приоритет. Заради сеопфатната и мултидисциплинарна природа на заканата, само со единствен акциски план може да се обезбеди кохерентна рамка за соработка врз основа на која ќе

¹ Small Arms Survey, *Estimating Global Civilian-held Firearms Numbers* (Истражување за малото оружје, „Процена на глобалниот број на цивилно оружје“), информативен документ, јуни 2018 год. Податоците се достапни на: http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/Weapons_and_Markets/Tools/Firearms_holdings/SAS-BP-Civilian-held-firearms-annexe.pdf

² ХУ, ИТ, БЕ, АТ, ЛТ, ЛВ, ФР, ДЕ, СИ, ПЛ, РО, НЛ.

³ За понатамошни информации види Анекс 1.

⁴ Во овој Акциски план, сите партнери од Западен Балкан, Молдавија и Украина ќе се сметаат за „Југоисточна Европа“.

⁵ КОМ (2019) 293 последна верзија, 27.06.2019.

се зајакне меѓународната соработка во согласност со конкретните потреби, барања и индикатори за успешност.

Комисијата затоа предлага единствен акциски план за ЕУ и за партнерите од Југоисточна Европа (Западен Балкан, Молдавија и Украина) врз основа на четири конкретни приоритети за отстранување на преостанатите законски празнини и недоследности во областа на контролата на огненото оружје што ја попречуваат полициската соработка. Во овој акциски план ќе се дефинираат активности со цел заедничко разбирање и заедничко постапување во справувањето со заканата од незаконското огнено оружје.

2. ПРОБЛЕМ

Во 2019 година Европол забележа дека заклучоците од неговата процена на заканата од сериозен и организиран криминал (СОКТА) од 2017 година и понатаму се актуелни и дека ширењето и достапноста на незаконското огнено оружје во земјите членки на ЕУ го зголемуваат ризикот од употребата на таквото оружје во терористички напади и организиран криминал. Меѓутоа, исто така наведува дека „промените во начините на работа, патиштата и географските области кои се користат за одредени криминални активности може да укажуваат на некои подолгорочни движења и промени што влијаат на криминалот“. Незаконската трговија, дистрибуција и употреба на огненото оружје и понатаму „останува голема закана“. Особено, „зголемена е продажбата на деактивирано, реактивирано и конвертирано огнено оружје“. ⁶ Незаконското огнено оружје е полесно достапно преку Интернет (особено на „темната мрежа“), а покрај групите на организиран криминал, незаконска трговија на оружје сè повеќе вршат и поединечни криминалци. Незаконското огнено оружје претежно се состои од пиштоли и пушки (34%, односно 27% од запленилите).

Во една неодамнешна студија ⁷ се наведува дека во Европа во периодот 2009-2018 година на полујавни и јавни простори се случиле 23 инциденти со масовно пукање, во кои загинале 341 лице. Европол во 2015 година забележа 57 терористички напади во кои е употребено огнено оружје. ⁸ Во 2017 година, огнено оружје е употребено во 41% од сите терористички напади, што претставува благ пораст во однос со 2016 година (38%). ⁹ Неодамнешните предмети на Евроцаст потврдуваат дека огнено оружје е употребено во терористички напади во неколку наврати и дека мрежите за незаконска трговија имале контакти со поединечни терористи или терористички организации. Прекуграничните истраги кои ги координираше Евроцаст во неколку случаи резултираа со заплена на незаконско огнено оружје.

⁶ Европол, *Interim report of new, changing and emerging threats* („Привремен извештај за новите, променливите и идните закани“, документ 9037/19 на Советот од 8.05.2019 год.).

⁷ Фламмански институт за мир, *Armed to kill* (Наоружани да убијат), Брисел, 3 октомври 2019 год.

⁸ Европол, *TE-SAT 2017: EU Terrorism and Trend Report* (Извештај за состојбата и трендовите во ЕУ во областа на тероризмот).

⁹ Европол, *TE-SAT 2018: EU Terrorism and Trend Report* (Извештај за состојбата и трендовите во ЕУ во областа на тероризмот).

Ваквите трендови генерално ги потврдуваат и најновите податоци кои ги собира Канцеларијата на Обединетите нации за дрога и криминал (УНОДЦ)¹⁰: во периодот 2016-2017 година, во ЕУ во просек 30% од запленилите отпаѓаат на сачмарки, по што следуваат пиштоли (22%), пушки (15%) и револвери (8%), додека најголемиот дел од останатите 2% го сочинуваат полуавтоматски пушки и митралези. Во Европа како целина, постои порамномерна распределба во однос на запленилите пиштоли (35%), пушки (27%) и сачмарки (22%). Европа се смета за една од главните појдовни точки за незаконските текови, но тие текови претежно остануваат во рамките на континентот. Покрај тоа, според видот на оружје, значителен дел од запленилото оружје не претставува огнено оружје (на пример, оружје со маневарска муниција и гасно оружје), што ја истакнува опасноста од претворање на таквото оружје во незаконско огнено оружје.

Европол и органите за спроведување на законот нагласуваат дека незаконски мотоциклистички банди тргуваат со огнено оружје низ целата ЕУ. Многу од групите на организиран криминал кои се занимаваат со незаконска трговија со огнено оружје истовремено се занимаваат со повеќе криминални активности, како што се трговија со дрога, организиран криминал поврзан со имот, криумчарење мигранти, перење пари и насилен криминал. Во некои земји членки (како што се Шведска и Данска) значително е зголемен бројот на убиства и други насилни кривични дела, што е проследено со пријавено зголемување на употребата на потенцијално смртоносно оружје, како огнено оружје, ножеви и експлозиви. Во Шведска, во 2017 година се забележани 40 смртни случаи поврзани со огнено оружје, што претставува 33,3% повеќе отколку во претходната година.¹¹

Во неколку извештаи за процена на закани на Европол се потврдува дека Западен Балкан и понатаму останува еден од главните региони преку кои се одвива трговија со ЕУ¹² и се наведува дека е потребно да се зголеми протокот на информации и разузнавачки податоци меѓу ЕУ и Западен Балкан. Постојната закана во овој регион е потврдена во повеќе студии, од кои во најновата¹³ се нагласува дека оружјето кое било користено во терористички напади во ЕУ „е набавено на локалните пазари на незаконско огнено оружје и е утврдено дека потекнува од Балканот“. Во истата студија исто така се наведува дека Балканот претставува „главен снабдувач на незаконско огнено оружје во Европа“ и се зборува за „поврзаноста помеѓу Балканот и малото оружје кое се користи во земјите членки на ЕУ во разни видови криминални активности“. Ова го потврдува и најновата Глобална студија за огнено оружје на

¹⁰ УНОДЦ (2020), *Global Study on Firearms Trafficking* (Глобална студија за незаконската трговија со огнено оружје), Виена: УНОДЦ, достапно на <https://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/firearms-study.html>.

¹¹ УНОДЦ *Global Study on Homicides* (Глобална студија за убиствата) 2019.

¹² Извештаи на Европол: *Threat Assessment Report on Illicit Trafficking in Firearms* (Извештај за процена на заканата од незаконската трговија со огнено оружје) (ЕДОК#673806в7А од јуни 2013), *Intelligence Notification* (Разузнавачко известување) (19/2014); *Firearms in the hands of Terrorist in Europe* (Огненото оружје во рацете на терористите во Европа) (ЕДОК:#759937в3; мај 2015).

¹³ *Strengthening Resilience in the Western Balkans: Mapping Assistance for SALW Control* (Зажакнување на отпорноста на Западен Балкан: помош за мапирање за контрола на МЛО), Истражување за малото оружје, септември 2018 год.

УНОДЦ¹⁴, според која Западен Балкан и понатаму останува извор на незаконско огнено оружје, особено јуришни пушки, заради значителните разлики во цените во однос на Западна Европа.

Соработката во рамки на ЕУ и меѓународната соработка во областа на спроведувањето, би можела многу да се подобри. И понатаму постојат разлики во националните правни рамки и дефиниции, што оневозможува заеднички пристап, а кои криминалците можат да ги искористат. Особено, земјите членки сè уште се далеку од целосното транспонирање и спроведување на Директивата за оружје.¹⁵ На 24 јули 2019 година, Комисијата испрати 20 образложени мислења до земјите членки кои не известиле за целосното транспонирање на Директивата.¹⁶ Покрај тоа, во декември 2017 година, Комисијата објави евалуација на примената на Регулативата (ЕУ) бр. 258/2012 за увоз, извоз и транзит на цивилно огнено оружје, во која се укажува на недостатоците кои произлегуваат од неуедначеното спроведување.¹⁷ Во април 2018 година следуваше Препорака со која се повикува на зајакнување на правилата на ЕУ за подобрување на следливоста и безбедноста на постапките за контрола на извозот и увозот на огнено оружје и на соработка меѓу надлежните органи во борбата против незаконската трговија со огнено оружје.¹⁸

И покрај напорите, првенствено Глобалната студија за огнено оружје на УНОДЦ, која е финансирана од Комисијата, разузнавачките податоци и понатаму се нецелосни заради отсуството на сеопфатни и споредливи податоци за запленилите на огнено оружје на целиот континент. Размената на информации за целите на разузнавање и профилирање е ограничена заради одредбите за размена на информации во националните закони (вклучително и нелични податоци, како што се балистички податоци) надвор од рамките на конкретна истрага. Проблемот се продлабочува заради недостатокот на комуникација и координација помеѓу различните управни тела, во рамки на земјите и на транснационално ниво. 20 земји членки на ЕУ¹⁹ и 4 партнери од Западен Балкан²⁰ имаат воспоставено фокална точка за огнено оружје во некоја форма. Сепак, овие точки често немаат соодветни надлежности (за административна контрола, собирање податоци за спроведување на законот, пристап до бази на податоци, следење, меѓународна соработка и форензика) и персонал во согласност со препораките од

¹⁴ УНОДЦ (2020), *Global Study on Firearms Trafficking* (Глобална студија за незаконската трговија со огнено оружје), Виена: УНОДЦ, достапно на <https://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/firearms-study.html>.

¹⁵ Директива (ЕУ) 2017/853 од 17 мај 2017 година за изменување и дополнување на Директивата 91/477/ЕЕЗ на Советот за контрола на стекнувањето и поседувањето оружје, Сл. весник бр. L 137, 24 мај 2017 год., стр. 22..

¹⁶ На 15 април 2020 година, 17 земји членки известиле за целосна транспозиција (АТ, БГ, ДЕ, ДК, ИЕ, ЕЛ, ЕЕ, ФР, ХР, ИТ, ЛВ, ЛТ, МТ, НЛ, ПТ, РО, ФИ).

¹⁷ КОМ (2017) 737 последна верзија, 12.12.2017.

¹⁸ К (2018) 2197 последна верзија, 17.4.2018.

¹⁹ Нема фокална точка во Бугарија, Кипар, Естонија, Ирска, Летонија, Литванија, Малта.

²⁰ Нема фокална точка во Србија и Босна и Херцеговина.

насоките за најдобра пракса кои се подготвени од национални експерти за огнено оружје.²¹

Покрај тоа, криминализацијата на незаконската трговија со огнено оружје е неуедначена: сите неовластени прекугранични трансфери на оружје не се квалификуваат како незаконска трговија, што е во спротивност со Протоколот за оружје на Обединетите нации²². Заради ова, во одредени случаи е оневозможено спроведувањето на законот и изрекувањето санкции. Исто така, ограничена е и конфискацијата на приходите од кривични дела кои се остваруваат од незаконска трговија со огнено оружје. Разликите во националните пристапи оневозможуваат заеднички прекугранични операции, како што се контролирани испораки.

Сè уште е потребна значителна работа, особено во Југоисточна Европа, за националните управни тела да ги достигнат највисоките стандарди и да се обезбеди ефикасна контрола на огненото оружје. Потребите се движат од воспоставување национални бази на податоци, балистички капацитети за обезбедување услови за чување на залихите, како и кампањи на доброволно предавање на оружјето. Во однос на управувањето, во извештајот на Комисијата за евалуација на акцискиот план за периодот 2015-2019 година се наведува дека „Соработката меѓу ЕУ и регионот на Југоисточна Европа и понатаму е тешка заради големиот број засегнати страни, кои не секогаш се координирани“, „непотребно удвојување на состаноците“ и „недостаток на интегриран и сеопфатен буџетски пристап на ниво на ЕУ“.

Во ЕУ и меѓу европските соседи, се појавуваат и нови трендови кои често донесуваат слични предизвици. Меѓу овие трендови се промените во техниките на конверзија за претворање на оружјето со маневарска муниција или гасното и алармно оружје во огнено оружје и новите методи на сокривање на оружјето. Исто така, криминалците се обидуваат да ги заобиколат законите со менување на цевката на лесно достапното оружје со калибар Флобер (оружје со мал калибар и мала моќ кое е наменето за гаѓање во затворен простор). Технолошкиот напредок во 3Д печатењето во иднина може да го олесни незаконското производство на огнено оружје. Се појавуваат нови форми на дистрибуција, вклучително и трговија со делови на огнено оружје преку услуги за брза достава на пакети и пошта, што доведе до тоа извозот на традиционално оружје од Западен Балкан, кое се користи во судири, да биде заменет со увоз на ново оружје од Западна Европа во Балканот или на необележани основни компоненти од САД. Вооружените конфликти во источното соседство на ЕУ исто така претставуваат потенцијални извори за внес на незаконско оружје во ЕУ.

Пренасочувањето и незаконската трговија со огнено оружје и понатаму ги поттикнуваат долготрајните вооружени судири на Блискиот Исток и Северна Африка (МЕНА) кои имаат далекусежни регионални последици. Незаконската трговија со

²¹ „Насоки за најдобра пракса за воспоставување на национални фокални точки за огнено оружје“, 15.05.2018 год., Документ Н. 8586/18 на Советот.

²² Протокол од 31 мај 2001 година против незаконското производство и трговија со огнено оружје, нивни делови и компоненти и муниција, со кој се надополнува Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал. Одлука на Советот од 11 февруари 2014 година, за склучување, во име на Европската Унија, на Протоколот против незаконското производство и трговија со огнено оружје, нивни делови и компоненти и муниција, со кој се надополнува Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал; Сл. весник бр. L89 од 25 март 2014 год., стр.7.

огнено оружје во овој регион ја олеснуваат различни причини, меѓу кои се слабо обезбедените залихи и пренасочувањето на законското огнено оружје, кое исто така потекнува од законското производство и одобриениот извоз на земјите членки на ЕУ. Во Африка, незаконската трговија со огнено оружје придонесува за нестабилноста на регионот.

3. ИНИЦИЈАТИВИ НА ЕУ²³

ЕУ од одамна ја препозна незаконската трговија со огнено оружје како голема закана за граѓаните. Заради тоа, Комисијата дефинираше посебна политика за решавање на ова прашање во Информацијата за огнено оружје од 2013 година²⁴ и Европската агенда за безбедност од 2015 година²⁵. Земјите членки во 2014 година го изготвија првиот оперативен акциски план за криминал во рамките на **Европската мултидисциплинарна платформа за борба против закани од криминал** (платформата ЕМПАКТ за огнено оружје) во контекст на циклусот политики на ЕУ за периодот 2014-2018 година, во делот за „Огнено оружје“.²⁶

Од 2002 година, ЕУ обезбедува помош на Западен Балкан, во вкупна вредност од речиси 30 милиони евра, преку низа последователни одлуки на Советот за ЗНБП за обезбедување финансиска помош за проекти наменети за контрола на малото оружје. Опфатените активности се однесуваат на голем број области, што придонесе за поголема контрола на малото оружје, како и борба против незаконската трговија со оружје и нејзино спречување. Најновата таква одлука на Советот за ЗНБП, за досега незабележан износ од 11,8 милиони евра, ја предложи високиот претставник, а Советот ја усвои во декември 2019 година за период од 4 години. Главниот партнер на ЕУ за спроведување на помошта што ЕУ ја дава во регионот е Клириншката куќа за контрола на мало и лесно оружје во Југоисточна и Источна Европа (СЕЕСАЦ²⁷). Таа применува сеопфатен регионален пристап за контрола на огненото оружје во регионот, што вклучува подобрување на обележувањето, следењето и водењето евиденција; поуспешно спроведување на законот; подобрување на физичката безбедност и управувањето со залихите; подигање на свеста и родова политика; и транспарентност на извозот на оружје. Ваквата постојана, долготрајна поддршка на Западен Балкан придонесе за градење доверба кај националните органи во регионот и помогна да се зајакне регионалната соработка.

Во декември 2014 година, ЕУ и нејзините партнери од Западен Балкан го одобрија **акцискиот план за незаконската трговија со огнено оружје меѓу ЕУ и регионот на**

²³ Види Анекс 1 за повеќе информации.

²⁴ Информација од Комисијата до Советот и Европскиот парламент „Огненото оружје и внатрешната безбедност на ЕУ: заштита на граѓаните и сузбивање на незаконската трговија“, КОМ (2013) 716 од 21.10.2013.

²⁵ Информација од Комисијата до Европскиот парламент, Советот, Економско-социјалниот комитет и Комитетот на региони, КОМ (2015) 185 последна верзија од 28.4.2015.

²⁶ Док. 16726/3/13 REV 3 RESTREINT UE/EU RESTRICTED.

²⁷ СЕЕСАЦ е основан во 2002 година, на заедничка иницијатива на УНДП и Советот за регионална соработка..

Југоисточна Европа за периодот 2015-2019 година.²⁸ По терористичките напади во Париз, Комисијата во ноември 2015 година предложи дополнително зајакнување на правната рамка на ЕУ за да се затворат неколку правни празнини, што доведе до ревизија на Директивата за огнено оружје. Комисијата истовремено објави и нов „Акциски план на ЕУ против незаконската трговија со огнено оружје и експлозивни и нивната употреба“.²⁹

Советот во 2018 година го одобри Заедничкото соопштение на Комисијата и Високиот претставник на Унијата за надворешни работи и безбедносна политика „Елементи за Стратегијата на ЕУ против незаконското огнено оружје, мало и лесно оружје и нивна муниција“³⁰ и врз основа на него донесе целосна стратегија на ЕУ.³¹

Подготвеноста на надлежните органи на земјите од Западен Балкан заеднички да ги решаваат преостанатите празнини со примена на регионален пристап беше неодамна потврдена со изработката на Патоказот за одржливо решение за незаконското поседување, злоупотреба и трговија со МЈО и нивна муниција (во натамошниот текст Регионален патоказ³²), кој беше донесен на Самитот во Лондон во рамките на Берлинскиот процес на 10 јули 2018 година. Оваа иницијатива подоцна доби финансиска поддршка од ЕУ врз основа на Одлуката на Советот од 19 ноември 2018 година.³³

Активностите помеѓу ЕУ и земјите надвор од ЕУ, поврзани со аспектите на спроведувањето на законот во рамки на борбата против незаконската трговија со огнено оружје, главно се развиени преку платформата ЕМПАКТ за огнено оружје. Насочени се на развојот на националните капацитети за борба против незаконската трговија со огнено оружје, на развојот на оперативната размена на информации со земјите членки и Европол и на заедничките операции за контрола.

Комисијата, преку Фондот за внатрешна безбедност - Полицијата, финансиски поддржа и промовираше неколку студии, како што се истражувачките програми ЕФФЕКТ,³⁴

²⁸ 14 ноември 2014 година, Документ 15516/14 на Советот, донесен од Советот на 4 и 5 декември 2014 година (Документ 16526/14 на Советот); Форум на министри за правда и внатрешни работи од ЕУ и Западен Балкан одржан на 12 декември 2014 година во Белград.

²⁹ КОМ (2015) 624 последна верзија, 2.12.2015.

³⁰ ЈОИН (2018) 17 последна верзија, 1.06.2018.

³¹ Заклучоци на Советот од 19 ноември 2018 година - Документ 13581/18.

³² Патоказот го подготвија надлежните органи од Западен Балкан со поддршка на СЕЕСАЦ преку консултативен процес. Шефовите на државите и владите од Западен Балкан го усвоија на 10 јули 2018 година на Самитот во Лондон во рамките на Берлинскиот процес.

³³ Одлука (ЗНБП) 2018/1788 на Советот од 19 ноември 2018 година, за поддршка на Клириншката куќа за контрола на мало и лесно оружје за Југоисточна и Источна Европа (СЕЕСАЦ) за спроведување на Регионалниот патоказ за борба против незаконската трговија со оружје на Западен Балкан, Сл. весник бр. L 293, 20 ноември 2018 год., стр. 11.

³⁴ *Examination of Firearms and Forensics in Europe and across Territories* (Увид во огненото оружје и форензиката во Европа и пошироко), Professor Erica Bowen and Dr Helen Poole, Coventry University, Calabria University, Arquebus Solutions Ltd, 2016.

ФИРЕ³⁵ и САФТЕ³⁶, за да се подобрат знаењата за незаконската трговија со огнено оружје што, меѓу другото, опфаќа трговија преку Интернет и пренасочување на законската трговија. Комисијата ја финансираше Глобалната програма за огнено оружје на УНОДЦ која е наменета за собирање и анализа на квантитативни и квалитативни информации и податоци за незаконската трговија со огнено оружје³⁷.

Комисијата, преку Инструментот за придонес за стабилноста и мирот (ИцСП), исто така ја финансираше работата во рамки на Глобалната програма за огнено оружје на УНОДЦ на спроведување на Конвенцијата на ОН против транснационалниот организиран криминал и нејзиниот протокол за огнено оружје во партнерските земји. ИНТЕРПОЛ исто така доби финансиска поддршка за воспоставување и развој на својот систем за управување со евиденцијата и следењето на огненото оружје (иАРМС).

Исто така, Комисијата и Советот, го поддржуваат доброволното собирање на незаконското огнено оружје, уништувањето на вишокот оружје и муниција, физичкото обезбедување и управувањето со залихите, развојот на капацитети за обележување, водење евиденција и следење, развојот на капацитети за контрола на извозот на оружје, како и следењето на ембаргото и следењето на пренасоченото оружје.

4. НОВИОТ АКЦИСКИ ПЛАН НА ЕУ ЗА ПЕРИОДОТ 2020-2025

4.1. Утврдување индикатори и известување

Претходните акциски планови не вклучуваа соодветни **индикатори**, што ја усложнуваше процената на нивното спроведување. Во 2018 година, партнерите од Западен Балкан и неколку земји членки на ЕУ определија корисни индикатори во контекст на регионалниот Патоказ. Индикаторите ги определија надлежните органи од земјите на Западен Балкан со поддршка на СЕЕСАЦ, а сите вклучени засегнати страни изразија поддршка.

Комисијата предлага слични индикатори да се користат и за евалуација и следење на ефикасноста на новиот акциски план за незаконската трговија со огнено оружје, со систематско собирање податоци за кривични дела и кривичноправни податоци од агенциите за спроведување на законот (полицијата, царината, обвинителството и судовите). Индикаторите, меѓу другото, се однесуваат на усогласеноста со законодавството на ЕУ, бројот на заплени, бројот на гонења и пресуди за незаконска трговија со огнено оружје, бројот на дозволи за извоз и проверки по испораката, бројот на воспоставени фокални точки за огнено оружје, количината на предадено, легализирано, деактивирано или уништено оружје (види Анекс 4 за повеќе детали). Соодветните индикатори се наведени по секоја од активностите, каде што е потребно.

³⁵ *Fighting Illicit Firearms Trafficking Routes and Actors at European Level* (Сузбивање на патиштата и субјектите поврзани со незаконската трговија со оружје на европско ниво), eds. Ernesto U. Savona, Marina Mancuso, Transcrime – Università Cattolica del Sacro Cuore, 31.03.2017.

³⁶ *Triggering Terror: Illicit Gun Markets and Firearms Acquisition of Terrorist Networks in Europe* (Поттикнување на терор: Незаконските пазари на оружје и набавката на огнено оружје од страна на терористичките мрежи во Европа), ed. Nils Duquet, Flemish Peace institute, 17 April 2018.

³⁷ УНОДЦ (2020), *Global Study on Firearms Trafficking* (Глобална студија за незаконската трговија со огнено оружје), Виена: УНОДЦ, достапно на <https://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/firearms-study.html>.

Европската комисија секоја година, во согласност со Одлуката (ЗНБП) 2018/1788 на Советот, ќе побара од земјите членки на ЕУ и партнерите од Југоисточна Европа да достават податоци кои се однесуваат на индикаторите за успешност, по потреба заедно со конкретни докази (на пример, за уништување), за целите на ажурирана евалуација на годишните активности. Комисијата ќе ги поддржи надлежните органи така што во блиска соработка со платформата ЕМПАКТ за огнено оружје ќе развие методологија и јасни упатства за известувањето.

4.2. Општи приоритети

4.2.1. Приоритет 1: Заштита на законскиот пазар и ограничување на пренасочувањето

Европската комисија посилно ќе се посвети на тоа да обезбеди правилно транспонирање и ефективно спроведување на **Директивата за оружје** и поврзаните делегирани акти и акти за спроведување во сите земји членки. За таа цел ќе продолжи да ги користи сите свои овластувања кои ѝ се дадени врз основа на Договорот. Спроведувањето на Директивата за оружје од страна на земјите членки претставува приоритет. Комисијата ги поттикнува партнерите од Југоисточна Европа целосно да го усогласат своето законодавството за правна контрола со стандардите на ЕУ и меѓународните стандарди. **[Активност 1.1. - КИУ 1]** За да им помогне на земјите членки и на партнерите од Југоисточна Европа, Комисијата заедно со Европол ќе подготви референтна табела за огнено оружје на ниво на ЕУ која ќе овозможи лесно класифицирање на огненото оружје во согласност со категориите на ЕУ. **[Активност 1.2.]**

Како што налага Директивата за оружје, Комисијата ќе објави извештај за нејзината примена на почетокот на 2021 година. Притоа, ќе разгледа кои се најдобрите начини за справување **со новите и со идните закани**, особено во врска со огненото оружје од категоријата „Флобер“ и 3Д печатењето на огнено оружје. **[Активност 1.3.]**

Комисијата ќе спроведе проценка на влијанието на законодавството на ЕУ **за контрола на увозот и извозот на цивилно огнено оружје**, **[Активност 1.4. - КПУ 6]** особено за да ги испита начините за подобрување на следливоста (усогласени ознаки за увоз), за размена на информации помеѓу националните органи за да се избегне заобиколувањето на забраните за извоз и да се зголеми безбедноста на постапките за контрола на извозот и увозот на огнено оружје (поголема јасност и поедноставени постапки). Ќе се испита како да се обезбеди конзистентност помеѓу Регулативата бр. 258/2012 и Директивата за огнено оружје, на пример, за подобро регулирање на увозот на алармно и сигнално оружје кое лесно може да се конвертира или за контрола на извозот на целото оружје кое е регулирано со Директивата. За да обезбеди строго спроведување на своите правила, Комисијата исто така има намера да го примени и режимот за заштита на свиркачите воспоставен со Директивата (ЕУ) бр. 2019/1937³⁸ за лицата кои пријавуваат прекршување на Регулативата бр. 258/2012, со нејзините последни измени.

Конечно, за поддршка на спроведувањето на релевантните меѓународни конвенции³⁹ на ОН, Комисијата ќе ги зајакне капацитетите на партнерските земји за спроведување

³⁸ Директива (ЕУ) бр. 2019/1937 на Европскиот парламент и на Советот од 23 октомври 2019 година, за заштита на лицата кои пријавуваат прекршувања на правото на Унијата, Сл. весник од 26 ноември 2019 год., бр. L 305/17.

³⁹ Види Анекс 1.

ефективни контроли на огненото оружје и ќе ја засили својата работа на **приближување кон највисоките стандарди** за да се обезбеди ефикасно следење и да се избегне преминувањето на огненото оружје на незаконските пазари. [Активност 1.5. - КИУ 1]

4.2.2. Приоритет 2: Изработка на подобар разузнавачки преглед

Комисијата повторно им препорачува на земјите членки во **Шенгенскиот информативен систем, систематски да внесуваат информации** за изгубеното и украденото огнено оружје, како и за продаденото оружје што може лесно да се претвори во огнено оружје, и да ги проверуваат информациите во системот во случај на заплена на оружје. [Активност 2.1. - КИУ 9.8] Комисијата ќе ги поддржи иницијативите што им овозможуваат на националните органи истовремено пребарување и/или внесување податоци во Шенгенскиот информативен систем и во системот на ИНТЕРПОЛ иАРМС, и ги повикува земјите членки да одговорат на повикот на ИНТЕРПОЛ за волонтери кои ќе ги тестираат новите карактеристики. [Активност 2.2. - КИУ 9.6] Од суштествена важност е сите оперативни и стратешки разузнавачки информации и информации за ризиците, кои се релевантни за царината, автоматски да се пренесуваат во заедничкиот царински систем за управување со ризици (ЦРМС). [Активност 2.3. - КИУ 9.9] Земјите членки и партнерите од Југоисточна Европа треба систематски да го евидентираат украденото и изгубеното огнено оружје во иАРМС. [Активност 2.4. - КИУ 9.6]

Надоврзувајќи се на проектот кој го спроведува УНОДЦ, Комисијата ќе спроведе активности за воспоставување **систематско и усогласено собирање на податоци за заплена на огнено оружје** [Активност 2.5. - КИУ 4] и за објавување годишни статистички податоци како што се прави за анализа на заплена на дроги.⁴⁰ На овој начин ќе се обезбедат корисни информации за органите за спроведување на законот, кои особено ќе им помогнат во препознавањето на новите трендови во незаконската трговија и изработката на подетални профили на ризикот. За оваа цел, и врз основа на подготвителната работа која ја извршија различни учесници, како што се Европол, Фронтекс, УНОДЦ, платформата ЕМПАКТ за огнено оружје и партнерите од Југоисточна Европа, Комисијата ќе предложи заеднички образец за известување за заплениите. Комисијата, во соработка со Европол, ќе ја разгледа можноста за воведување алатка на ниво на ЕУ која ќе овозможи следење на **инцидентите со огнено оружје** во реално време и изработка на постојано ажуриран преглед. [Активност 2.6. - КИУ 10] Притоа, за пример ќе се земат проектот ФИРЕ од 2017, финансиран со средства од ЕУ,⁴¹ и Платформата за следење на вооруженото насилство која го покрива регионот на Југоисточна Европа.⁴²

⁴⁰ Членови 5 и 5а од Регулацијата (ЕЗ) бр. 1920/2006 на Европскиот парламент и на Советот од 12 декември 2006 година за Европскиот центар за следење на дроги и зависности од дроги; Сл. весник бр. L 376, 27 декември 2006 год.

⁴¹ *Fighting Illicit Firearms Trafficking Routes and Actors at European Level*, (Сузбивање на патиштата и субјектите поврзани со незаконската трговија со оружје на европско ниво), op. cit.

⁴² <http://www.seesac.org/AVMP> Одлука за финансирање: Одлука (ЗНБП) 2019/2111 на Советот од 9 декември 2019 година, за поддршка на активностите на СЕЕСАЦ за разоружување и контрола на оружјето во Југоисточна Европа за намалување на заканата од незаконското мало и лесно оружје и нивната муниција, Сл. весник бр. L 318, 10 декември 2019 год.

Незаконската трговија со огнено оружје може да се одвива и на пазарите на темната мрежа. Комисијата ќе ги спроведе подготвителните работи за постојано следење на мрежата, кои се предложени од Европскиот парламент. [Активност 2.7.] Освен тоа, во рамките на циклусот на политики на ЕУ, Европол ќе продолжи да им помага на земјите членки во собирањето информации и изработката на издржан преглед за употребата на темната мрежа за незаконска трговија со огнено оружје.

4.2.3. Приоритет 3: Зголемување на притисокот на криминалните пазари

Комисијата ги повикува земјите членки и партнерите од Југоисточна Европа во сите земји да го завршат воспоставувањето на **фокални точки за огнено оружје** со потребниот обучен персонал, како што се препорачува во Насоките за најдобрата пракса кои ги подготвија националните експерти.⁴³ [Активност 3.1. - КПИ 7.1] Овие фокални точки, исто така, треба систематски да се поврзат со спроведувањето на Програмата за акција на ОН за мало и лесно оружје, како и со Меѓународниот инструмент за следење. Со цел да се олесни соработката на ниво на ЕУ и меѓународната соработка, Комисијата ќе објави табела на фокалните точки, во која јасно ќе се наведат нивните податоци за контакт и надлежности. [Активност 3.2. - КИУ 7.1]

Комисијата ги повикува сите земји членки кои не го сториле тоа⁴⁴, да го ратификуваат **Протоколот за огнено оружје на Обединетите нации**, кој ја олеснува и ја зајакнува соработката со цел спречување, сузбивање и искоренување на незаконското производство и трговија со огнено оружје. [Активност 3.3. - КИУ 1.5] Комисијата исто така ќе започне консултации со засегнатите страни за да се испита дали постојат празнини во законодавната рамка и да се процени потребата од воспоставување на **заеднички стандарди во рамки на кривичното право за незаконската трговија со огнено оружје и незаконското производство**, во согласност со член 83 од Договорот за функционирање на Европската Унија. [Активност 3.4. - КИУ 1.5 и 8] Во овој контекст, Комисијата ќе ја испита можноста за воведување правила за полициска соработка за да се обезбеди посистематско следење на запленетото оружје, размена на разузнавачки информации надвор од рамките на конкретните истраги, полесна и посистематска размена на балистички податоци и спроведување на контролирани испораки.

Комисијата ги поканува земјите членки и партнерите од Југоисточна Европа да ја **подобрат соработката меѓу органите за спроведување на законот (царината, полицијата и граничната полиција), но исто така и со обвинителството и стручните лица во областа на форензиката**, за справување со главните извори и патишта на незаконското огнено оружје, врз основа на искуствата од Мрежата на експерти за оружје во Југоисточна Европа [Активност 3.5. - КИУ 3] Треба значително да ја унапредат експертизата на органите за спроведување на законот во поглед на заканата која ја претставува огненото оружје, законската рамка и нејзините алатки за меѓународна соработка, особено со подобро искористување на можностите за обука кои

⁴³ Види фуснота 21.

⁴⁴ Германија, Ирска, Луксембург, Малта. Сите партнери од Југоисточна Европа го ратификуваа Протоколот или пристапија кон него.

ги нуди ЦЕПОЛ, и со развој на каскадна обука со цел зголемување на додадената вредност на обуката. [Активност 3.6. - КИУ 7.2]

Комисијата ги поканува Европол, земјите членки и партнерите од Југоисточна Европа да посветат посебно внимание на случаите поврзани со огнено оружје во рамките на операциите за кибер патролирање и активностите насочени против **пазарите на темната мрежа**, преку блиска координација на Денот на заедничка акција за кибер патрола и истрагите на темната мрежа со тимот за темната мрежа на Европол. [Активност 3.7. - КИУ 9.4]

Комисијата исто така ќе ја подобри **соработката помеѓу органите за спроведување на законот и давателите на услуги за испорака на пратки и поштенски услуги**, за да се обезбеди построг надзор над пратките кои содржат огнено оружје или негови компоненти. Ќе го испита, меѓу другото, степенот до кој може да се користи вештачката интелигенција за полесно пронаоѓање, првенствено преку рентгенско снимање, на делови на оружје скриени во масата на мали пратки. [Активност 3.8.] Исто така, ќе предложи меморандум за разбирање на ниво на ЕУ помеѓу давателите на услуги за испорака на пратки и полициските и царинските органи, за да се подобри размената на податоците за огнено оружје и делови на огнено оружје, како и начините на кои тие можат меѓусебно да се поддржуваат, врз основа на најдобрите практики кои веќе се спроведуваат на национално ниво. [Активност 3.9.] На овој начин ќе се создадат еднакви услови и ќе се избегне можноста одредени субјекти да се основаат на места со помалку строга контрола.

4.2.4. Приоритет 4: Зајакнување на меѓународната соработка

Треба да се зајакне соработката помеѓу ЕУ и партнерите надвор од ЕУ во согласност со приоритетите утврдени во Стратегијата на ЕУ против незаконското огнено оружје, малото и лесното оружје и нивната муниција од 2018 година.⁴⁵

Особено треба да се зајакне соработката со **земјите од Северна Африка и Блискиот Исток**.

Треба да се продлабочи соработката со Тунис, Либан и Јордан во областа на следењето на оружјето и подобрување на контролата на оружјето. Комисијата блиско ќе соработува со Високиот претставник и ги повикува земјите членки да назначат поголем број на персонал кој ќе обезбеди техничка помош на земјите од Северна Африка и Блискиот Исток. [Активност 4.1.] Турција исто така треба да биде во главниот фокус на соработката, бидејќи се смета за земја на потекло на голема количина на гасно и алармно оружје, кое лесно може да се конвертира, заради што и е незаконско. [Активност 4.2.] Во **Африка**, особено во регионот Сахел, ќе се поттикне подобро физичко обезбедување и управување со залихите, водење евиденција и контрола на оружјето. [Активност 4.3.] Размената на добри практики со Југоисточна Европа е веќе воспоставена.

Имајќи го предвид високиот ризик од незаконска трговија со огнено оружје во **Југоисточна Европа** (која се подразбира дека ги опфаќа партнерските земји надвор од ЕУ од Западен Балкан, Украина и Молдавија), специфичните околности кои произлегуваат од нејзиниот геополитички контекст, бројните и различни вклучени

⁴⁵ Види фуснота 30.

национални и меѓународни субјекти, како и моменталната нестабилност во Источна Европа, во Извештајот за евалуација на Акцискиот план за периодот 2015-2019 се укажува на потребата за нов акциски план. Ова исто така го препорачаа и делегатите на сите партнери што присуствуваа на третиот состанок на Заедничкиот комитет на експерти за огнено оружје на Европската Унија и експерти од Југоисточна Европа, што се одржа во Брисел на 24 септември 2018 година. Во Извештајот за евалуација исто така се истакнува потребата од вклучување на Украина и Молдавија во една поширока кохерентна рамка за соработка против заедничките закани кои незаконската трговија со огнено оружје ги наметнува во целиот регион. Ова исто така претставува одговор на повикот на Советот Украина да се вклучи во релевантните оперативни акциски планови во рамки на циклусот на политики на ЕУ за организиран и сериозен меѓународен криминал.⁴⁶ Во поглед на Украина, во Акцискиот план ќе се земе предвид поддршката на ЕУ⁴⁷ за напорите кои Украина ги вложува во борбата против незаконската трговија со оружје, муниција и експлозиви, во соработка со ОБСЕ и СЕЕСАЦ.⁴⁸ Комисијата, со финансиски средства на ЕУ, го поддржува интегрираното управување со границите и активностите против незаконската трговија, вклучително и преку Европската мисија за помош на границите во Молдавија и Украина. Во Украина во тек се активностите на организацијата Conflict Armament Research (Истражување на вооружувањето во судири), во согласност со Одлуката (ЗНБП) 2017/2283 на Советот.

Според тоа, Комисијата, во рамки на овој Акциски план, предлага конкретни детални активности и начини на управување за Југоисточна Европа (види дел 5 во продолжение) што треба да се преземат во блиска соработка со Високиот претставник и во консултација со партнерите.

5. КОНКРЕТНИ АКТИВНОСТИ ЗА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА И НЕЈЗИНАТА СОРАБОТКА СО ЕУ

5.1. Прилагодување на активностите на регионот

Како што е наведено во делот 2, евалуацијата на Акцискиот план на ЕУ и Југоисточна Европа за периодот 2015-2019 година⁴⁹ покажа дека обете страни се соочуваат со исти предизвици и дека е неопходна подлабока регионална соработка за подобро справување со транснационалната димензија на незаконската трговија со огнено оружје во целиот регион.

Работата на подготовката на регионалниот Патоказ во текот на 2018 година, со поддршка на Франција и Германија, се заснова на консензуален и партиципативен пристап на сите партнери од Западен Балкан. Во него се утврдени бројни релевантни општи цели и конкретни цели, кои би биле соодветни и за акцискиот план. Врз основа

⁴⁶ Заклучоци на Советот за зајакнување на соработката на ЕУ и Украина во областа на внатрешната безбедност. Документ 15615/17 од 11.12.2017 год.

⁴⁷ Одлука (ЗНБП) 2019/2009 на Советот од 2 декември 2019 година, за поддршка на напорите на Украина во борбата против незаконската трговија со оружје, муниција и експлозиви, во соработка со ОБСЕ; Сл. весник бр. L 312, 3 декември 2019 год., стр. 42.

⁴⁸ Погледни Одлуки (ЗНБП) 2018/1788, (ЗНБП) 2019/2111 и (ЗНБП) 2019/2113 на Советот, за поддршка на Молдавија, Белорусија и Украина.

⁴⁹ Види фуснота 5.

на ова, Комисијата во Анекс 3 предлага збир на конкретни активности, кои се содржат во Патоказот, во согласност со Одлуката на Советот за финансирање на неговото спроведување.⁵⁰

Сите земји во регионот се соочуваат со слични предизвици. Сепак, не сите партнери ќе ги постигнат своите цели со исто темпо и амбициите треба да се прилагодат на различните фази на напредокот. Кога ќе дојде време, во овие активности треба на соодветен начин да се вклучат и Украина и Молдавија. Комисијата, во соработка со Високиот претставник, ќе соработува со овие две земји и ќе ги разгледа начините и средствата за нивно интегрирање во општата рамка.

Конкретните активности за Југоисточна Европа ги дефинираа органите на земјите на Западен Балкан во текот на подготовката и донесувањето на регионалниот Патоказ кој е приложен кон Одлуката (ЗНБП) 1788/2018 на Советот. Тие водат кон остварување на главната цел на Акцискиот план - сузбивање на незаконската трговија со огнено оружје и муниција, а се насочени кон три главни области и обезбедуваат поголема јасност и структурираност од Акцискиот план за периодот 2015-2019 година, првенствено за да се отстранат преостанатите правни празнини и недоследности во контролата на огненото оружје кои ја попречуваат полициската и судската соработка:

- Усогласување на правната рамка, модернизација на административната структура и олеснување на градењето на капацитетите;
- Зголемување на безбедноста на залихите и намалување на залихите;
- Зголемување на ефикасноста на активностите за спроведување на законот преку олеснување на оперативната соработка, размената на информации и соработката во областа на балистичката анализа.

5.2. Модернизација на управувањето за обезбедување ефикасно спроведување

За да се спроведат предвидените активности целосно, сите партнери треба да учат од претходните искуства, особено во поглед на воспоставувањето на нов вид управување со кое ќе се избегнуваат преклопувања или недоволна координација.

5.2.1. Обезбедување финансиски средства за справување со предизвиците

Комисијата се обврзува дека ќе ја продлабочи соработката со партнерите од Југоисточна Европа и дека ќе им додели наменски финансиски средства за да се усогласат со бараните стандарди. Покрај 11,8 милиони евра кои Советот веќе ги додели во декември 2019 година⁵¹, Комисијата има намера да мобилизира и намени расположливи средства од Фондот за внатрешна безбедност и Инструментот за

⁵⁰ Одлука (ЗНБП) 2018/1788 на Советот од 19 ноември 2018 година, за поддршка на Клириншката куќа за контрола на мало и лесно оружје за Југоисточна и Источна Европа (СЕЕСАЦ) за спроведување на Регионалниот патоказ за борба против незаконската трговија со оружје на Западен Балкан, Сл. весник бр. L 293, 20 ноември 2018 год., стр. 11.

⁵¹ Одлука (ЗНБП) 2019/2111 на Советот од 9 декември 2019 година, за поддршка на активностите на СЕЕСАЦ за разоружување и контрола на оружјето во Југоисточна Европа за намалување на заканата од незаконското мало и лесно оружје и нивната муниција, Сл. весник бр. L 318, 10 декември 2019 год.

претпристапна помош за решавање на најтните предизвици. Во контекст на преговорите за повеќегодишната финансиска рамка, Комисијата ги повикува земјите членки да одговорат на потребите и да ги прифатат амбициозните буџетски решенија, како и да ги мобилизираат своите национални експерти на терен.

Комисијата, заедно со Високиот претставник, ќе свика **управувачки комитет на главните партнери за спроведување и донаторите**, вклучително и претставници на земјите членки, Европската служба за надворешно дејствување, релевантните агенции на Обединетите нации (УНДП и УНОДЦ) и НАТО. Амбицијата на овој управувачки комитет ќе биде да обезбеди стратешка глобална координација на донаторите, вклучително и на оние што не се дел од управувачкиот одбор на Мултипартнерскиот заеден фонд на Обединетите нации за спроведување на Патоказот. Во дијалог со владите во регионот, Комисијата ќе предложи Меморандум за разбирање меѓу учесниците, со цел донесување на заеднички одлуки за тоа кои проекти ќе се финансираат. Со целосно почитување на правната автономија на донаторите и целосно почитување на применливите постапки за донесување одлуки во согласност со Договорите, во овој меморандум би се утврдило како комитетот ќе го спроведува регионалното и националното буџетско планирање и како ќе му се поднесуваат консолидирани финансиски извештаи за сите релевантни активности и инструменти. На овој начин сите донатори и засегнати страни ќе добијат сеопфатен ажуриран преглед на планираните или спроведените активности, како и на нивните трошоци. За да се обезбеди синергија на напорите и ефективна комуникација со СЕЕСАЦ, ќе се зајакне координацијата на донаторите на локално ниво и ќе се обезбеди координативна функција со назначување на регионален координатор за огнено оружје, кој ќе биде член на една од делегациите на ЕУ во Југоисточна Европа, како што е делегацијата на ЕУ во Белград.

5.2.2. Сеопфатно управување за спроведување на активностите во Југоисточна Европа

Комисијата предлага да се поедностави работата на постојните тела за да се подобри координацијата. Политичката насока во ЕУ и понатаму треба да ја одредува Советот, како и Советот за правда и внатрешни работи, а според потребите и Советот за надворешни работи, како и состаноците на министрите од ЕУ и партнерите од Југоисточна Европа.

За да се обезбеди стратешко управување со сите активности на регионално ниво, и понатаму треба да продолжат да се состануваат сите национални меѓуресорски тела во кои учествуваат сите институции кои се релевантни за контролата на малото оружје (Комисии за мало оружје), со присуство на претставници на ЕУ. Како што веќе е пракса, паралелно со нив би се организирале и состаноци за координација за Патоказот, за да се олесни прегледот на напредокот во спроведувањето на Патоказот, да се разменат искуства и да се разгледаат начините за затворање на преостанатите празнини.

Во поглед на спроведувањето на законот на регионално ниво, би било соодветно да се намали бројот на постојните тела.⁵² Комисијата предлага заедничките состаноци меѓу

⁵² Експерти за огнено оружје на Европа, Платформа ЕМПАКТ за огнено оружје, Мрежа на експерти за огнено оружје во Југоисточна Европа и нејзината Група на експерти за оружје во Југоисточна Европа, Заеднички комитет на експерти за огнено оружје од ЕУ и партнерите од Западен Балкан.

експертите од ЕУ и Југоисточна Европа да се одржуваат во рамките на платформата ЕМПАКТ за огнено оружје, во која веќе се поканети партнери од Западен Балкан.

На сите нивоа, Комисијата ги повикува надлежните органи да испратат учесници на кои им е доверен јасен мандат, кои ќе ги изнесуваат ставовите и ќе преземаат обврски или ќе даваат мислења за можните резултати.

Конечно, во поглед на административното управување, СЕЕСАЦ од 2002 година значително ја олеснува работата на комисиите за мало оружје и на Мрежата на експерти за огнено оружје од Југоисточна Европа, како и координацијата на регионалниот Патоказ. Обезбедува значителна техничка помош за партнерите од регионот, за што добива пофалби од сите засегнати страни на терен. Овој процес треба да продолжи, во согласност со Одлуките на Советот на ЕУ (ЗНБП) 2013/710, 2016/2356, 2018/1788 и 2019/2111, во духот на транспарентноста во однос на целокупното управување со буџетот преку управувачкиот комитет на донаторите. Особено, планирањето на состаноците, буџетските документи и документите за известување треба да се презентираат во согласност со интегрираниот пристап, по консултации со Комисијата.

Комисијата придава најголемо значење на насочувањето и поддршката на партнерите во исполнувањето на различните обврски и на користењето на индикаторите за мерење на резултатите, како што се полугодишните извештаи за напредокот во спроведувањето на регионалниот Патоказ до СЕЕСАЦ и планираната среднорочна евалуација на спроведувањето на регионалниот Патоказ во согласност со Одлуката на Советот (ЗНБП) 2018/1788. Затоа процесот на пристапување целосно ќе се искористи за дискусија и следење на чекорите кои се преземаат заради спроведувањето на акцискиот план. Ова значи дека постигнатиот напредок ќе се следи преку состаноците на Поткомитетот за правда и внатрешни работи, како и преку годишните извештаи за земјите. Преговорите за пристапување за Поглавје 24 - Правда, слобода и безбедност, ќе се користат како поддршка во исполнувањето на целите на акцискиот план. Што се однесува до земјите кои не се опфатени со процесот на проширување, за нивниот напредок ќе се дискутира во рамките на Поткомитетите за правда и внатрешни работи, платформите за владеење на правото или други постојни форуми.

6. ЗАКЛУЧОЦИ

Борбата против незаконскиот пристап до огнено оружје мора да претставува меѓусекторски безбедносен приоритет за Европската Унија, нејзините земји членки и нејзините партнери. Незаконското огнено оружје ја зголемува физичката небезбедност на поединците и го зголемува ризикот семејното насилство да прерасне во убиство или огненото оружје да се искористи за да се изврши самоубиство. Борбата против незаконското огнено оружје помага во справувањето со други форми на криминални активности, како што се тероризам, незаконска трговија со дрога, трговија со луѓе, криумчарење мигранти, пиратство на морињата, фалсификување, кривични дела против животната средина или организиран криминал поврзан со имот. Комисијата ги повикува Европскиот парламент, Советот, земјите членки и партнерите од Југоисточна Европа целосно да ја препознаат потребата од засилување на активностите во оваа област на национално ниво, на ниво на ЕУ и по пат на меѓународна соработка.

Комисијата верува дека сеопфатната и мултидисциплинарна природа на овој акциски план може да обезбеди кохерентна оперативна рамка за ЕУ и нејзините земји членки во границите на ЕУ, како и предлози за соработка и помош за борбата против

незаконската трговија со огнено оружје во Југоисточна Европа и со Југоисточна Европа.

Комисијата ги повикува сите институции на ЕУ, органите за спроведување на законот и засегнатите страни, како во рамките на ЕУ така и во Југоисточна Европа, да одговорат на предизвиците споменати во овој акциски план. Комисијата ги повикува Европскиот парламент и Советот да го одобрат овој акциски план и да го поддржат и искористат целосниот потенцијал на сите стратешки приоритети.